

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

СОЦІОЛОГІЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Шифр та назва спеціальності
054 – Соціологія

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Соціологія управління

Кафедра
Соціологія і публічного управління (305)

Рівень освіти
Бакалавр

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова), Вибіркова

Семестр
5

Мова викладання
Українська,

Викладачі, розробники

Бірюкова Марина Василівна

Maryna.Biriukova@khi.edu.ua

Доктор соціологічних наук, професор, доцент кафедри соціології і публічного управління

Автор 120 наукових та науково-методичних праць, у тому числі трьох одноосібних монографій та підручників. Лектор з дисциплін: «Математичні методи в соціології», «Практикум з аналізу соціологічних даних», «Комп'ютерні технології організації соціологічних дисциплін», «Технології соціального проектування», «Методи багатомірного аналізу соціологічних даних». Досвід роботи – 33 роки

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](http://web.kpi.kharkov.ua/sp/professors-ko-vikladats-kij-sklad/)

<http://web.kpi.kharkov.ua/sp/professors-ko-vikladats-kij-sklad/>

Загальна інформація

Анотація

Курс спрямовано на формування у студентів компетенцій щодо освоєння методологічних і методичних основ формування, функціонування, вираження і облік громадської думки як соціального феномену та соціального інституту..

Мета та цілі дисципліни

освоєння методологічних і методичних основ формування, функціонування, вираження і облік громадської думки як соціального феномену та соціального інституту

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

СК11. Здатність здійснювати соціологічне забезпечення управління в організаціях на основі знань їх структури, властивостей, принципів оптимізацій, методологічних основ соціального управління та соціального аудиту.

СК12. Здатність аналізувати соціальні відносини та ефективність соціальних комунікацій, здійснювати соціологічне забезпечення управління в окремих сферах їх існування..

Результати навчання

РН14. Знати основні категорії соціального управління основні типи організаційно-управлінських структур та шляхи оптимізації діяльності персоналу організації, потенціал соціологічного забезпечення управлінського процесу в організаціях: вміти будувати дерево цілей для діагностики діяльності та формувати стратегії розвитку організації.

РН 15. Знати специфіку різних видів соціального управління, вміти здійснювати соціологічний супровід управлінської діяльності в різних сферах суспільного життя.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитівECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота –86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Загальна соціологія", "Методологія та методи соціологічних досліджень", "Технології соціологічних досліджень", "Математичні методи в соціології".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовується проектний підхід до навчання, гейміфікація, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій в організації соціологічних досліджень.: проектна і командна робота, peer-to-peer, кейси.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Соціологія громадської думки в структурі соціологічного знання.

Особлива роль соціології громадської думки в системі знання і актуальність її вивчення і застосування. Спеціальні соціологічні теорії в структурі соціологічної системи знання. Соціологія громадської думки в ряду спеціальних соціологічних теорій. Предмет, цілі, завдання, структура і функції соціології громадської думки. Сучасний рівень розробленості соціології громадської думки: напрями сучасних досліджень, основні дослідні центри. Тенденції та перспективи розвитку соціології громадської думки.

Виникнення та розвиток громадської думки як соціального феномену. Історія соціологічного вивчення феномену громадської думки. Історія розвитку наукових досліджень проблем соціології громадської думки в США. Дослідницькі центри Д. Геллапа, С. Харріса. Роль громадської думки в соціально-політичному житті суспільства. Проблеми інституціоналізації громадської думки в Україні та інших посттоталітарних країнах.

Тема 2. Природа громадської думки як стану масової свідомості. Громадська думка як соціальних інститут

Філософсько-соціологічний аналіз сутності громадської думки. Структура громадської думки. Форми прояву в громадській думці специфіки розумових і діяльнісних аспектів. Інтеграція в громадській думці наукової та буденної свідомості. Способи збереження і розповсюдження громадської думки. Проблеми аналізу відображення в громадській думці актуальних, дискусійних соціальних процесів і явищ. Фактори вимірювання громадської думки. Типи громадської думки та її основні характеристики. Громадська думка як «спільна» думка групи. Проблема «думки» як оціночного судження. Природа громадської думки. Проблема думки «загального». Проблема ідентифікації громадської думки.

Тема 3. Структура і функції громадської думки.

Особливості визначення суб'єктів громадської думки. Специфіка інтеграції індивідуального та суспільного у визначенні суб'єктів громадської думки. Розширення меж і масштабів суб'єктів громадської думки в Україні. Простір об'єктів громадської думки. Дискусійність, актуальність, значимість в життєдіяльності суспільства – основні характеристики об'єктів громадської думки. Різноманітність каналів вираження громадської думки та критерії їх класифікації. Типи суджень громадської думки. Два види функцій громадської думки, їх роль при вивченні феномену громадської думки та в ході прийняття управлінських рішень.

Тема 4. Процеси формування, функціонування, вираження та обліку громадської думки.

Процеси розвитку громадської думки як єдиного процесу існування феномену громадської думки. Проблеми ідентифікації та різноманіття підходів в ідентифікації процесів розвитку громадської думки. Формування громадської думки, її джерела. Проблема розмежування індивідуального та суспільного в ході формування громадської думки. Роль інформації, ідеології та стереотипів в ході формування громадської думки. Функціонування громадської думки. Особливості латентного, актуалізації та опублікованої громадської думки. Закономірності функціонування громадської думки. Вираження громадської думки, її цілі та методи. Особливості обліку громадської думки.

Тема 5. Громадська думка в політичній та економічній діяльності.

Громадська думка в соціальному управлінні, процесах підготовки та прийняття рішень. Відмінності у взаємодії громадської думки та соціального управління в різних суспільствах. Роль соціолога в здійсненні сприяння ефективного соціального управління. Економіка, політика, пропаганда – сфери життєдіяльності суспільства, де найбільш повно використовується феномен громадської думки.

Специфіка маркетингових досліджень в епоху ринкової економіки. Основні напрями маркетингових досліджень і громадської думки. Середовище маркетингу, ринок, товар і його властивості, споживачі, покупці, реклама, фірма – аспекти взаємодії формування громадської думки та маркетингу.

Політична діяльність і місце в ній виборів, референдумів, опитувань громадської думки. Вплив громадської думки на: процес організації виборів; відбір кандидата та формування його іміджу; передвиборню програму кандидата, виявлення «цільових» груп електорату; організацію передвиборної пропагандистської кампанії; аналіз ходу виборчої кампанії, прогнозування її результатів. Історія організації виборів і виборчих кампаній.

Основні вимоги, що пред'являються до організації референдумів як специфічній формі опитування громадської думки. Прояв різних функцій громадської думки в ході здійснення політичної діяльності.

Тема 6. Громадська думка і пропаганда, реклама, паблік релейшенз.

Взаємозв'язок між процесами розвитку суспільної думки і природою духовного життя суспільства. Роль і місце пропаганди у розвитку громадської думки. Сутність пропаганди, PR, реклами та проблеми їх взаємодії з громадською думкою. Принципові відмінності пропаганди, ідеології та пропагандистського впливу. Пропагандистське повідомлення та ефект пропаганди. Форми здійснення взаємодія пропаганди і маніпуляції свідомістю. Аспекти впливу пропаганди на громадську думку. Специфічні особливості PR при впливі на громадську думку. Принципова різниця понять «ефект» і «ефективність» в контексті пропаганди. Схеми комунікаційного процесу, що застосовуються до пропагандистського повідомленням. Структура та зміст пропагандистського впливу на процеси формування та функціонування громадської думки.

Тема 7. Соціально-психологічні аспекти функціонування громадської думки та методи її вивчення.

Методи вивчення громадської думки. Причини ідентифікації методу опитування саме з соціологією громадської думки. Критерії класифікації методів збору соціологічної інформації з урахуванням специфіки соціології громадської думки. Специфіка документів, як носіїв інформації про стан громадської думки. Особливості проведення спостереження як методу збору інформації в рамках соціології громадської думки. Специфіка соціологічного опитування, його особливості, що відрізняють його в тій чи іншій мірі від опитувань, використовуваних в інших науках. Соціальні чинники, які «збурюють» компонент громадської думки. Особливості прояву «збуреного» компоненту громадської думки. Способи коригування «обурення» буденної свідомості при вивченні громадської думки. Психологічні особливості функціонування

громадської думки. Вплив соціальних установок на процеси розвитку громадської думки. Дослідник як провокуючий і як нейтралізуючий фактор у функціонуванні громадської думки.

Тема 8. Системи соціологічного вивчення громадської думки.

Системи опитувань громадської думки. Вимоги, що пред'являються до дослідження, спрямованого на вивчення громадської думки. Принципова різниця між поллінгами і дослідженнями громадської думки. Соціальні функції систем опитувань громадської думки. Класифікація і особливості систем опитування громадської думки Основна проблематика з вивчення досвіду систем опитувань громадської думки. Методологічні та методичні відмінності між інститутами та центрами опитувань громадської думки. Сучасна проблематика досліджень громадської думки, проведених в інституті Геллапа. Характеристика ряду зарубіжних і вітчизняних систем опитувань громадської думки. Сучасна проблематика центрів з вивчення громадської думки при ЗВО.

Теми практичних занять

Тема 1. Соціологія громадської думки в структурі соціологічного знання. Історія розвитку соціології громадської думки

Історія розвитку феномена громадської думки. Етапи вивчення феномена громадської думки. Формування і розвиток соціології громадської думки..

Тема 2. Природа громадської думки як стану масової свідомості. Громадська думка як соціальних інститут

Фактори зміни громадської думки. Типи громадської думки та його основні властивості. Громадська думка як «спільне» думка групи. Проблема «думки» як оціночного судження. Природа громадської думки. Проблема думки «громадської».

Тема 3. Структура і функції громадської думки.

Канали вираження громадської думки. Типи суджень громадської думки.

Тема 4. Процеси формування, функціонування, вираження та обліку громадської думки

Процеси розвитку громадської думки. Джерела і види соціологічної інформації. Специфіка каналів вираження громадської думки.

Тема 5 Громадська думка в політичній та економічній діяльності.

Громадська думка в соціальному управлінні. Роль громадської думки в процесах підготовки та прийняття рішень. Прикладні аспекти взаємодії громадської думки та маркетингу (прикладні соціологічних досліджень). Громадська думка в процесі організації виборів. Громадська думка і виявлення «цільових» груп електорату. Організація передвиборної пропагандистської кампанії. Аналіз ходу виборної кампанії, прогнозування її результатів.

Тема 6. Громадська думка і пропаганда, реклама, публік релейшенз

Специфіка пропагандистського повідомлення та ефективність PR. Прояв діяльності PR-технології на функціонування громадської думки в сфері політики. Целеполагаюча діяльність органів управління та виробництво інформації при формуванні громадської думки.

Тема 7. Соціально-психологічні аспекти функціонування громадської думки та методи її вивчення

Специфіка аналізу документів при вивченні феномена громадської думки. Пізнавальні характеристики опитування в ході вивчення громадської думки. Місце і роль стереотипів як соціальних чинників «збурення» громадської думки.

Тема 8. Системи соціологічного вивчення громадської думки

Особливості формування інститутів громадської думки в Україні. Характеристика сучасних центрів громадської думки, що вивчають громадську думку в Харкові. Тенденції розвитку системи центрів з вивчення громадської думки.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені

Самостійна робота

Самостійна робота за курсом складається із самостійного вивчення студентами тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях, виконання індивідуальних завдань. Курс передбачає виконання курсової роботи.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу.

Література та навчальні матеріали

1 Конспект лекцій з дисципліни «Громадська думка» для студентів напряму 054 «Соціологія». Укл. : Познанська К. В. – Кам'янське, ДДТУ, 2018 р. – 42 с. <http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-15-kl105.pdf>

2 Опитування громадської думки: Посібник для журналістів та всіх, хто працює з соціологічними даними / <https://dif.org.ua/article/opituvannya-gromadskoi-dumki-posibnik-dlya-zhurnalistiv-2020>

3 Лукашевич М. П. Соціологія. Основи загальної, спеціальних і галузевих теорій : підручник для студентів ВНЗ / М. П. Лукашевич, М. В. Туленков, Ю. І. Яковенко. – 4-те вид., стереотип. – Київ : Каравела, 2018. – 543 с <http://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/15/7-15-kl105.pdf>

4 Carroll J. Glynn, Susan Herbst, Mark Lindeman, Garrett J. O'Keefe, Robert Y. Shapiro Public Opinion <https://www.taylorfrancis.com/books/edit/10.4324/9780429493256/public-opinion-carroll-glynn-susan-herbst-mark-lindeman-garrett-keefe-robert-shapiro>

5 Cyril Jayet Should we subject public opinion to Occam's Razor? An epistemological analysis of the criticism of opinion data/ 2017/ https://www.cairn-int.info/article-E_ANSO_171_0189--should-we-subject-public-opinion-to.htm

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (10%) та поточного оцінювання (90%). Екзамен: письмове завдання (2 запитання) та усна доповідь. Поточне оцінювання: 8 онлайн тестів за темами (80%) та контрольна робота (10%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

30.06.2023

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

Дата погодження, підпис

30.06.23

Гарант ОП
Марина БІРЮКОВА